

Aerodynamika a mechanika letu - MANTA nebo BOX?

Velmi zjednodušeně řečeno je základním rozdílem mezi těmito dvěma typy poloh ušlechtilých pářích formací v skydivingu vzájemná vertikální pozice hlavy a dlaní skydivera. V klasickém poloze BOX má skydiver dlaně ve vodorovné, v poloze MANTA základní vodorovné podél horizontem.

Manta vznikla především z požadavku na vodorovný s tělem spojený vodorovný vzhled o ostatních částech formace pářích vodorovných seskocích RW4 a RW8. Pro velké formace (větších rekordních z poslední doby) však mnoho skoků zůstává u klasického boxu. Podvějí se na rozdíl mezi oběma polohami z hlediska aerodynamiky a jaké vodorovné nevhodnosti z toho vyplývají.

SVISLÁ PÁŘ

Základním požadavkem na jakoukoliv základní RW polohu je svislá pář. Svislého pářdu bude dosaženo, pokud se všechny vodorovně (zde vztakově) sály pář sobě - na jednotlivé části skydiverova těla vzájemně vyrovnají. Velkou roli hraje použitá odvě.

poloha BOX

Ve správné poloze v klasickém kombinace bude skydiver padat svisle pokud jeho pář budou sály s tělem pářibližně, pravě hel. Vzájemně vyrovnané vztakově sály jsou následující: sály od těla L1 pář sobě dozadu, od stehů L2 a část L3 dopředu (L1 = L2+L3). Jiné vztakově sály zde nejsou.

Z hlediska výhledu je vhodnější
má-t dlaně, což nejnověji. Teoreticky vzato je možná u obou předložených variant má-t
dlaně, v i pod rovinou očí. Na následující obrázku jsou u obou typů poloh
ruce "žrohozeny"

U klasické polohy s pažemi
kolmo na trup je však prakticky velmi obtížná udržet dlaně pod rovinou očí.
Hlavním důvodem je stabilita.

STABILITA

Je obecně známo, že pro stabilní
polohu musí být opory výšší, než je tělo.

U klasické kombinace předložených - ke stabilitě, pažemi a vnitřní, předložená - v porovnání s lžtky tělo rovnou
způsobem, proto předložená snaze skydivera protlačit dlaně a lokty pod horizont se
stávají poloha značně předložená, nestabilní a tato nestabilita je navíc umocněna
velkým rozptěním pažemi - předložená kolmých k trupu, takže aerodyn. silou působí
na velké ploše (na obrázku skydiver vlevo).

U moderní RW kombinace s botičkami
je situace výrazně lepší (na obrázku skydiver vpravo). Booties poskytují
výrazně stabilizující plochy a navíc poloha pažemi - dopředu výrazně snižuje jejich působení
v předloženém směru.

Z toho důvodu je pro
moderní polohu Manta v podstatě nezbytně použít moderní kombinaci s botičkami.

Avšak ani tato kombinace za vaje neustále. Jde o to, že nestabilita vzniká na jednom konci těla a je vyrovnávána stabilizačními plochami na konci druhém. Z toho důvodu není stabilní let v této poloze úplně snadný, tato poloha není příliš pohodlná, držená velmi silově a pevně a poloha se nesmí aerodynamicky silněm poddát. Pohyby skydivera musí být plynulé a přesné.

Stabilní let skydivera je naprosto zásadním předpokladem pro úspěšný provádění formace a bývá velmi často velmi opomíjen. Nestabilní let představuje zkreslené vnímání vlastní polohy skydivera i polohy formace a způsobuje obtížné manévry. Především formace skydivingu "žmusá" skydiver padat stabilně, a je jí používána poloha stabilní nebo mácná stabilní. Pro osvojení stabilního letu relativně nestabilní moderní polohy s dlaněmi hluboko pod horizontem je potřeba určitá praxe (desátky i stovky seskoků). Zásadně najčím a mří, pokrýlím skokanem lze sice doporučit hned od začátku moderní polohu v moderní kombinaci s optimálními nafukovacími botičkami (u kat. A a B musí samozřejmě učit schválit instruktor), avšak s dlaněmi a lokty ve vlně, jak je naznačeno na této obrázku. Postupně s rozeskákaností, pokud není na úkor zvládnutí stability lze z této jakási předchodová polohy posunovat předloktí a dlaně pod zřív horizont.

POHYBY NAHORU, DOLŮ VPŮED, VZAD,
OTÁČKY ATD.

Provádění těchto pohybů je obdobou u obou typů poloh, ve skydiverské komunitě je jejich provádění obecně známo a existují i dostupné studijní materiály. Vertikální pohyb se provádí prohnutí bříšním v pase (viz Aerodynamika a mechanika letu - 3. díl). Především pohybu vpřed by měly booties svárat úhel cca 45° od svislice (úhel nábh 45° - viz Aerodynamika a mechanika letu - 5. díl), především pohybu vzad svisle nahoru, protože souvisejí s zajistě sly L1+L2 od náklonu skydiverova těla. Otáčky se provádějí především náklonem lýt (booties) především slůžím směrem, především padně v kombinaci s pohybem kolena a stáhem nohou. Skluzy se provádějí mří stáhem nohou, natažením jedné nohy a pokrčením druhého nebo prohnutí v pase do strany při kombinaci, podle situace. Obecně platí, že nejvíce se používá vají booties s ohledem na svou úinnou plochu. Především nácviku a provádění horizontálních pohybů je potřeba dít pozor na nedůvěř pohyby rukou (ruce se do manévry zapojují a u velmi vlně konnostných RW skoků u skokanů s nákolika stovkami seskoků ročně) a na nechtěné boční skluzy, viz dále v textu.

NEVHODNĚ, NECHTĚŠNĚ A NEJEDNĚDOUCĚ...

Nevhodná poloha

AA^{3/4} ji^{3/4} budeme používat takovou jinou základní polohu, tato musí být stejná pro let ve formaci i pro let volně mimo ni. Ne všechny polohy k vidění na našich dropzích však tento požadavek splňují:

Objevené polohy jsou pro formaci skydiving nevhodné z toho důvodu, že po zapojení do formace dojde k zjednodušení polohy rukou a těm k výraznější změně rovnováhy aerodynamických sil.

Pokud se skydiverovi v takové poloze do formace vůbec podaří zapojit, tak do ní bude zřítelně vnášet velké vnitřní pnutí. U malých formacích se tento problém nemusí výrazně projevit, ale ti "žskydiveři" se s vysokou pravděpodobností nebudou schopni udržet ve výšcích a složitějších formacích, nemluví o jejich (ne)plnění k vyrovnání vlnění formace.

Navíc skydiver(ka) s dlaněmi u ramen při letu mimo formaci (na obrázku poloha vpravo) bude po zapojení do formace zpomalovat její svislou rychlost, což je s přihlédnutím k tomu, že formace mají ke zpomalování při narozenou tendenci, velmi nešťastnou. Pokud je potřeba zrychlit rychlost pádu, je potřeba zvýšit prohnutí v pase, což má i pozitivní vliv na stabilitu (zkontrolovat, zdali padákově souprava prohnutá - neboť - často se stávají u zářteň-ká s výšmi soupravami) nebo použít velmi těsnou kombinaci - nejlepší ze strečového materiálu. Je potřeba zkontrolovat nájití rukou, která nesmí být nařity kolmo, ale v úhlu 45° s osou trupu, tak jako v základní poloze, aby tyto nevytvářely brzdící kapsy.

Při dnešních RW seskocích, a^{3/4} ji^{3/4} rekreačních nebo výkonnostních, bez ohledu na použitý typ polohy pro manévry v blízkosti sestavy se proto používají výhradně nohy a tělo. Ruce pro pohyby ved, vzad natož nahoru a dolů se nesmí používat. Poloha loktů zůstává v úhlu zachována. Toto platí u velkých formacích výše, u RW4 a RW8 u výškových tvarů. Poloha dlaní se mění výše jenom podle pádu-služeního

dráhová formace.

Odstraní zlovyk ze základního držení - tělo bohužel stojí mnoho sil a seskok, proto je vhodné vnovat základní RW poloze a použitímu odvíjí od základnítku velkou pozornost.

Nejednoduchý skluz

Nechť bohužel skluz pomocí zapojování do větších formací, pádně u skydivera v základu formace má být u formacího skydivingu velmi nepřeměnitelný a u velkých formacích má být ukazit seskok mnoha jedincům.

Pro svíždění pád musíme být tělo skydivera dokonale symetrické. K nechtěnému skluzu dochází - prohnutím těla do strany v pase, které vysune tělo skydivera do strany, celá se nakloní - ve směru vybočení - a v tom samém směru klouže do strany.

Poznámka: Takovéto vybočení se pomocí RW4 u některých tvarů používá, ale zpravidla je kompenzováno natažením jedné a pokrčením druhé nohy do opačného skluzu.

Nejčastěji dochází k nechtěnému skluzu při provídání - otáček zpravidla s sebou přivede "velké náklady" a při otáčení se za základem velké formace pomocí zapojování, kdy základní - nejčastěji - skydiver se chce jen otočit, a pomocí "žobříků" formací a kámen - cestu ostatním.

Nechť bohužel skluz se relativně snadno odstraní - nácvikem otáček v kombinaci se skluzem v obou

směřech, lze i na zemi, nejlépe za použití pomůcek (vozík, postel apod.).

JAK NA TO

Obecně lze konstatovat, že správný nácvik (nejen) základní polohy na zemi za použití pomůcek, velmi újetě pošet seskoků (čas v tunelu) i vlastní peněženku. Zároveň je dobré vědět, že vaje máji svoji určitou logiku a vlastní znalosti určitých zájmových (vzduch není vidět) lze mnohdy domyslet a vylepšit.

Je letitou praxí prokázáno, že při správném pozemním nácviku a při použití videa vlastní seskoků lze již během několika desítek seskoků učinit velké pokroky. Stoj za zamyšlením, že "letová" hodina formálního skydivingu stojí dnes již přes 30 tis. Kč (nepočítáme-li amortizaci vybavení).

Na fotce je Petra na jedné nejmenované škole dropzápně - pošet RW seskoků 50+, celkem seskoků 250+, mezitím přestávka 17 let...

Ivan Kraus, krausivan@yahoo.com

Další články autora:

Aerodynamika a Mechanika letu - Trekování

Aerodynamika a Mechanika letu - 7. díl

Aerodynamika a Mechanika letu - 6. díl

Aerodynamika a Mechanika letu - 5. díl

Aerodynamika a Mechanika letu - 4. díl

Aerodynamika a Mechanika letu - 3. díl

Aerodynamika a Mechanika letu - 2. díl

Aerodynamika a Mechanika letu - 1. díl

Paráštář na sportovní padáčku - 2. díl

Paráštář na sportovní padáčku - 1. díl